

Taru Koski

Vuoden 2017 perintöverolain muutoksen vaikutus säästö- ja sijoitusvakuutuksiin

Sijoitusneuvojan näkökulma

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Tradenomi

Liiketalouden koulutusohjelma

Opinnäytetyö

Toukokuu 2017

Tekijä Otsikko Sivumäärä Aika	Taru Koski Vuoden 2017 perintöverolainmuutoksen vaikutus säästö- ja sijoitusvakuutuksiin 24 sivua + 1 liite Toukokuu 2017
Tutkinto	Tradenomi
Koulutusohjelma	Liiketalous
Suuntautumisvaihtoehto	Laskentatoimi ja rahoitus
Ohjaaja	Lehtori Elisabeth Schauman
<p>Tässä opinnäytetyössä pyrittiin selvittämään, kuinka vuoden 2017 perintöverolain muutos vaikuttaa säästö- ja sijoitusvakuutuksiin sijoitusneuvojan näkökulmasta. Lakimuutoksen tärkein kohta säästö- ja sijoitusvakuutuksia koskien oli muutos, joka poisti verovapaan osuuden vakuutuskorvauksista kokonaan. Ennen muutosta verovapaa osa vakuutuskorvauksesta oli 35 000 euroa. Tämän lisäksi veroasteikkoa kevennettiin kauttaaltaan.</p> <p>Tutkimusmenetelmänä käytettiin laadullista tutkimusta, joka toteutettiin haastattelemalla kahta sijoitusneuvojaa. Ennen tutkimusta perehdyttiin keskeisiin käsitteisiin, joita olivat säästö- ja sijoitusvakuutukset sekä perintöverolaki Suomessa. Tämän jälkeen laadittiin haastattelukysymykset haastatteluja varten, jotka myöhemmin suoritettiin kasvotusten haastateltavien kanssa. Haastattelut kirjoitettiin auki ja lopuksi pohdittiin, kuinka ne vastasivat tutkimuskysymyksiin. Lopuksi myös arvioitiin tutkimuksen onnistumista sekä luotettavuutta.</p> <p>Tutkimuskysymyksillä pyrittiin selvittämään asiakkaiden tietoisuutta muutoksesta, sijoitusneuvojien myyntipuheissa tapahtuneita muutoksia sekä heidän mielipiteitään säästö- ja sijoitusvakuutusten tulevaisuudesta. Tutkimuksessa saatiin selville, että suurin osa asiakkaista oli tietoisia muutoksesta ja osin myös sen vaikutuksista. Myyntipuheisiin muutos oli vaikuttanut, toisella haastateltavista merkittävästi ja toisella jonkin verran. Haastatteluista kävi ilmi, että epäröintiä tulevaisuuden suhteen on, mutta tämän hetkinen tilanne on kuitenkin verraten hyvä.</p> <p>Kaikkiin tutkimuskysymyksiin saatiin tyydyttävät vastaukset, ja ne tukivat hypoteesia. Hypoteesina oli olettamus siitä, että lakimuutoksella on vaikutusta säästö- ja sijoitusvakuutuksiin sijoitusneuvojien näkökulmasta.</p>	
Avainsanat	perintöverotus, säästövakuutus, sijoitusvakuutus, perintö, vakuutuskorvaus, sijoitusneuvonta

Author Title Number of Pages Date	Taru Koski Effects of Change in Inheritance Tax Legislation on Savings and Investment Policies – Investment Advisor’s Perspective 24 pages + 1 appendice May 2017
Degree	Bachelor of Business Administration
Degree Programme	Economics and Business Administration
Specialisation option	Accounting and Finance
Instructor	Elisabeth Schauman, Senior Lecturer
<p>The purpose of this thesis is to find out, how does the change in the 2017 inheritance tax legislation, affected the savings and investment policies from the investment advisors perspective. The main point in the change, concerning the savings and investment policies, was the complete removal of the tax-free part of the insurance compensation. In addition, the tax scale throughout was eased.</p> <p>Qualitative analysis, conducted by interviewing two financial advisors, was used as a research method. Before the study the key theories and concepts were familiarized, those were savings and investment policies, and inheritance law in Finland.</p> <p>The interviews dealt with the customer awareness about the change and the possible changes in financial advisors’ sales pitches, as well as their opinions about the future of savings and investment policies.</p> <p>It was found out that most of the customers were aware of the change and partly also its effects. The sales pitches were affected by the amendment. On one interviewee significantly and on the other slightly. The interviews showed that there is hesitation about the future, however, the current situation is relatively good.</p>	
Keywords	savings policy, investment policy, inheritance tax, insurance compensation, financial advising

Sisällys

Lyhenneluettelo	5
1 Johdanto	1
1.1 Opinnäytetyön aihe	1
1.2 Tutkimusongelma, tavoitteet ja tutkimuskysymykset	2
1.3 Tutkimusmenetelmät ja viitekehysten luominen sekä rajaaminen	2
2 Säästö- ja sijoitusvakuutus	3
2.1 Yleistä säästö- ja sijoitusvakuutuksista	3
2.2 Laskuperustekorkoinen vakuutus	4
2.3 Sijoitussidonnainen vakuutus	5
2.4 Tuote-esimerkki: SEB Life International Asset Management Bond	6
3 Perintöverolaki	7
3.1 Verotettava perintö ja perimisjärjestys	7
3.2 Perintöveron määrä	10
4 Vuoden 2017 muutokset perintöverolaissa	12
4.1 Muutokset perintöverolaissa	12
4.2 Odotettavat vaikutukset	13
5 Tutkimus	14
5.1 Tutkimuksen toteutus	14
5.2 Asiakkaiden tietoisuus ja suhtautuminen	15
5.3 Myynti	15
5.4 Muutokset myyntituloksissa ja mahdolliset jatkotoimenpiteet	16
6 Tutkimustulokset	17
6.1 Tutkimuskysymyksiin vastaaminen	17
7 Johtopäätökset	18
7.1 Tutkimuksen onnistuminen	18
7.2 Tutkimuksen luotettavuus	19
7.3 Mahdolliset jatkotutkimukset	20

8	Lopuksi	21
	Lähteet	23
	Liitteet	
	Liite 1. Haastattelukysymykset	

Lyhenneluettelo

AL	Avoliittolaki
PK	Perintökaari
PerVL	Perintö- ja lahjaverolaki

1 Johdanto

1.1 Opinnäytetyön aihe

Vuonna 2016 Suomen hallitus päätti keventää perintö- ja lahjaveroa tukeakseen muun muassa mautilojen sukupolvenvaihdoksia. Hallituksen esitys eteni lakimuutokseksi ja astui voimaan 1.1.2017. Yksi suurimmista muutoksista perintöverolain osalta oli vakuutuskorvausten verovapaan osuuden poistuminen. Vakuutuskorvaukset ovat vuosia olleet täysin verovapaa ”porsaanreikä” Suomen perintöverolaissa, kunnes 2000-luvun alussa verovapaalle osuudelle asetettiin rajaksi 35 000 euroa ja lesken tapauksessa puolet vakuutuskorvauksen summasta tai vähintään 35 000 euroa. Nyt uuden lakimuutoksen myötä tämäkin verovapaaosa on siis täysin poistumassa, kuten taulukko 1 osoittaa.

Taulukko 1. Verovapaaosuus ennen ja jälkeen veromuutoksen (PerVL 2016).

	-1.1.2017	1.1.2017 -
Vapaaosuus	35 000 €	0 €
Vapaaosuus; leski	Puolet vakuutuskorvauksesta tai vähintään 35 000 €	0 €

Tätä muutosta perustellaan sijoitusmuotoneutraaliuden avulla kuolemantapauskorvauksissa sekä yhdenvertaisuusperiaatteilla (Valtiovarainministeriö 2016). Tämä lisättyä kaikkien veroluokkien veroasteikon keventymiseen on suuri muutos säästö- ja sijoitusvakuutuksille, joiden yksi ominaisuus on tähän asti ollut juuri verosuunnittelu. Tämän pohjalta onkin erityisen mielenkiintoista nähdä, mitä vaikutuksia muutoksilla on edellä mainittujen vakuutustuotteiden myyntiin ja suosioon. Työ tarkastelee muutoksia palveluntarjoajan ja erityisesti vakuutuspalveluitakin välittävän sijoitusneuvojan näkökulmasta.

Aluksi perehdyn säästö- ja sijoitusvakuutuksiin ja niiden ominaisuuksiin sekä Suomen perintö- ja lahjaverolakiin perintöverolain osalta. Kun käsitteet on tehty tutuiksi, tarkastellaan työssä lakimuutosta ja sen konkreettisia muutoskohtia. Tutkimustulokset-luvussa

esitellään tehdyn tutkimuksen toteutusta ja tutkimuksen tuloksia. Lopuksi pohditaan, kuinka hyvin tutkimustulokset vastasivat odotettuja tuloksia sekä lähteiden antamia ennusteita. Myös tutkimuksen validius ja vertailukelpoisuus arvioidaan, samoin kun opinnäytetyöprosessin eteneminen ja onnistuminen.

1.2 Tutkimusongelma, tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tutkimusongelmana on selvittää, miten perintöverolain muutos vaikuttaa säästö- ja sijoitusvakuutuksiin sijoitusneuvojan näkökulmasta. Tutkimuksen tavoitteena on nähdä, vastaavatko ennen lakimuutoksen voimaantuloa luodut odotukset ja ennustukset muutoksen vaikutuksista todellista tilannetta lakimuutoksen voimaantulon jälkeen. Hypoteesina on, että lakimuutoksella on merkitystä sijoitus- ja säästövakuutusten myyntiin. Tutkimusongelmaa pyritään selvittämään seuraavilla tutkimuskysymyksillä:

- Miten asiakkaat ovat suhtautuneet lakimuutokseen?
- Miten lakimuutos on vaikuttanut sijoitusneuvojan myyntitoimintaan ja konkreettisiin tuotesuosituksiin?
- Miten lakimuutos on näkynyt myyntimäärissä?
- Mikä on säästö- ja sijoitusvakuutusten tulevaisuus?

1.3 Tutkimusmenetelmät ja viitekehyksen luominen sekä rajaaminen

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valikoitui kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimusmenetelmä. Laadullisen tutkimuksen suorittamiseksi tehdään haastattelut kasvotusten sijoitusneuvojien kanssa. Laadullinen menetelmä valittiin, koska sen avulla uskotaan päästävän paremmin työn tavoitteeseen. Haastatteluilla kerätyn tiedon oikeellisuuden todentamisella ei ole tämän opinnäytetyön kannalta merkitystä, vaan kyseessä on haastateltavien henkilökohtaisten kokemusten ja mielipiteiden vertaaminen saatavilla olevaan teorian tietoon (Tilastokeskus).

Kuten alla olevasta kuviosta (Kuvio 1) voidaan huomata, on laadullisessa tutkimuksessa kyse selvittää asioita enemmänkin havainnoinnin ja ilmiöiden tulkitsemisen avulla, eikä niinkään tarkkoja tilastoja ja tutkimuksia hyödyntäen. Myös tutkimustulokset ovat joustavia eivätkä välttämättä täysin yleistettävissä. Myös aineiston määrä on huomattavasti pienempi. (RajatOn 2015.)

Määrällinen tutkimus (Quantitative research)	Laadullinen tutkimus (Qualitative research)
Laajat määrälliset aineistot (esim. tilastot)	Pienempi aineisto, aineiston laadun merkitys
Mittaaminen ja testaaminen	Havainnointi ja tulkitseminen
Tutkija aineistostaan ulkopuolinen	Tutkija aineiston tulkitsijana
Vastaa kysymykseen 'kuinka suuri', 'montako'	Vastaa kysymykseen 'miksi', 'millainen'
Yleistettävyyys	Joustavuus

Kuvio 1. Määrällinen ja laadullinen tutkimus (RajatOn 2015)

Viitekehyksen luomiseen käytetään aineistona kirjallisuutta, aikakauslehti- ja verkkoleh-
tiartikkeleita sekä lakitekstejä. Tarpeellisen viitekehyksen saavuttamiseksi katsottiin par-
haaksi avata säästö- ja sijoitusvakuutuksia sekä Suomen perintöverolakia. Nämä aihe-
alueet käsitellään luvuissa kaksi ja kolme. Luku neljä käsittelee lakimuutoksen kohtia.
Säästö- ja sijoitusvakuutuksia koskeva luku rajattiin koskemaan vain yksityishenkilöille
tehtäviä puhtaita säästö- ja sijoitusvakuutuksia. Näin ollen esimerkiksi ryhmähenkiva-
kuutukset tai pienyrityksille otetut säästö- tai sijoitusvakuutukset jäivät tämän työn tar-
kastelualueesta pois. Perintö- ja lahjaverolakia käsitellään vain perintöverolain osalta, ja
keskitytään erityisesti vakuutuksia koskeviin kohtiin. Kirjallisuuden käyttö aineistona on
työssä osin haastavaa, sillä aihe on ajankohtainen ja painetuissa teoksissa on paljon
vanhaa tietoa, joka ei enää päde. Tämän vuoksi aineisto painottuu paljolti verkkotekstei-
hin sekä artikkeleihin, joissa ajankohtaiset muutokset on jo otettu huomioon.

2 Säästö- ja sijoitusvakuutus

2.1 Yleistä säästö- ja sijoitusvakuutuksista

Vakuutussäästäminen on varautumista tuleviin elämän olosuhdemuutoksiin, niin odotta-
mattomiin kuin tiedossa oleviinkin. Yleisimpiä syitä vakuutussäästämiseen ovat eläkkeen
täydentäminen sekä jälkikasvulle säästäminen. Henkivakuutussäästämässä taas on
tarkoitus turvata perintöä ja sen siirtymistä omaisille. Myös pitkäaikaissijoittamisessa

säästöhenkivakuutuksesta on tullut vaihtoehto perinteisille sijoituskohteille. (Pentikäinen & Rantala 2009,395–396.)

Puhuttaessa säästö- ja sijoitusvakuutuksista tarkoitetaan usein säästövakuutuksella vakuutusta, johon sijoitetaan useita pieniä summia rahaa säännöllisesti, ja sijoitusvakuutuksella vakuutusta, johon taas sijoitetaan yksi tai muutama suurempi summa. Säästö- ja sijoitusvakuutukset eroavat tavallisista säästötuotteista siten, että jos vakuutettu kuolee vakuutusajan sisäpuolella jäävät tämän varat vakuutusyhtiölle jaettavaksi. Tämän riskin takia säästö- ja sijoitusvakuutuksiin liitetään usein kuolemanvaraturva eli henkivakuutus. Säästö- ja sijoitusvakuutusten tuotto määräytyy siitä, minkä tyyppinen vakuutus on kyseessä. Tyypit voidaan jakaa sijoitussidonnaiseen ja laskuperustekorkoiseen vakuutukseen. (Finanssivalvonta 2012.) Usein näihin vakuutuksiin on määritelty sopimuksessa vähimmäissäästöaika, joka on useita vuosia, ja tämän takia kyseessä onkin pitkänajan sijoitus- tai säästökohde. Jos vakuutuksenottaja haluaa nostaa rahojaan vakuutuksen sisältä ennen aikojaan, perii vakuutusyhtiö siitä merkittäviäkin takaisinnostokuluja. Yksi säästö- ja sijoitusvakuutusten merkittävä ominaisuus on verokohtelu, joka mahdollistaa säästöjen ja sijoitusten karttumisen korkoa korolle periaatteella. Tämä on mahdollista siksi, koska vakuutukset verotetaan vasta vakuutusajan loputtua. (Finanssivalvonta 2013.)

Kuten todettua mahdollisuus verosuunnitteluun on yksi säästö- ja sijoitusvakuutusten ominaisuuksista. Sijoitussidonnaisessa vakuutuksessa sijoituskohteet vakuutuksen sisällä omistaa verottajan näkökulmasta vakuutusyhtiö eikä vakuutuksenottaja, ja näin olleen sijoituskohteiden vaihto tai luovutus ei aiheuta vakuutuksenottajalle veronalaista tuloa. (Verohallinto 2013.) Sijoitusvakuutuksen avulla vakuutuksenottaja voi lykätä jopa kymmeniä vuosia sijoitustuottojensa verotusta (Lassila 2016).

2.2 Laskuperustekorkoinen vakuutus

Laskuperustekorkoinen tuottomalli muodostuu laskuperustekorosta ja asiakashyvityksistä. Laskuperustekorko määrätään sopimuksessa ja se voi olla kiinteä, esimerkiksi 1 %, tai sidottu korkotekijään esimerkiksi 3 kk:n euriboriin. (Finanssivalvonta 2014.) Asiakashyvitysosa määräytyy vakuutusyhtiön vakavaraisuuden ja tuloksen perusteella. Asiakashyvityksen määräytymisessä sovelletaan vakuutusyhtiölain kohtuullisuusperiaatetta ylijäämän jaossa eli vakuutusyhtiön tulee jakaa kohtuullinen osa ylijäämästä vakuutuksien asiakashyvityksinä. Muu osa ylijäämästä käytetään muun muassa vakavaraisuuden

kartuttamiseen. Kohtuullisuusperiaate pyrkii kuitenkin jatkuvuuteen eli kaikkea ylijäämää ei jaeta vaan sitä myös rahastoidaan, jotta huonompanakin tilikautena voitaisiin jakaa kohtuullista asiakashyvitystä. Ylijäämän asiakashyvityksiksi jaettavan osan ei tarvitse lain mukaan olla joka vuosi sama vaan sitä voidaan suhteuttaa esimerkiksi korkotasoon. (Pentikäinen & Rantala 2009, 400–401, 418–419.)

Laskuperustekorkoisessa vakuutuksessa vakuutusyhtiö sijoittaa vakuutuksen varat oman riskinotto kykyensä mukaisesti, minkä takia vakuutuksenottaja ei voi odottaa korkeita tai yllättäviä tuottoja vaan tuotot pysyvät tasaisina. Kuitenkin tässä tapauksessa vakuutusyhtiö kantaa riskin sijoituskohteiden arvonmuutoksesta, joten riski vakuutuksenottajalle on hyvin pieni. Vakuutuksenottaja, joka haluaa korkeampia tuottoja ja on valmis ottamaan suurempaa riskiä, voi valita sijoitussidonnaisen vakuutuksen. (Pentikäinen & Rantala 2009. 401.)

2.3 Sijoitussidonnainen vakuutus

Sijoitussidonnainen eli unit linked -vakuutus eroaa perinteisestä vakuutussäästämisestä siten, että sijoitussidonnaisessa vakuutuksessa varojen sijoituskohteet valitsee itse vakuutuksenottaja eikä vakuutusyhtiön sijoitusasiantuntija. Vakuutusyhtiö tarjoaa vakuutuksenottajalle sijoituskohteita esimerkiksi kotimaan sijoitusrahastoista ja osakkeista omien kriteereidensä mukaan. Vakuutuksenottaja valitsee näistä yhden tai useamman tuotteen ja tarvittaessa suhteen, jolla vakuutusmaksu tuotteiden kesken jaetaan. Vakuutuksen arvo kehittyy suoraan sen sisällä olevien tuotteiden arvon mukaan. Näin ollen vakuutuksenottaja kantaa koko sijoituskohteen arvonmuutosriskin, mutta vastaavasti saa siitä tulevan voiton kokonaisuudessaan. Sijoitussidonnainen vakuutus voi olla myös jatkuvamaksuinen, jolloin käytetään yleensä Universal life -käytäntöä. Universal life käytäntö tarkoittaa tämän vakuutustyyppin osalta sitä, että jatkuva maksaminen on joustavaa, ensimmäistä maksua lukuun ottamatta. Näin ollen maksuvälit voivat vaihdella ja maksuja voi myös jättää välistä joinakin maksukertoina, jos vakuutussäästöä on tarpeeksi pakollisten kulujen kattamiseen. Sijoitussidonnainen vakuutus luo valinnanvaraa vakuutussäästämiseen ja myös laajentaa vakuutussäästöä muun sijoitustoiminnan puolelle. Sijoitussidonnainen säästöhenkivakuutus toisin sanoen kilpailee perinteisten suorien osake-, obligaatio- ja rahastosijoitusten kanssa. (Pentikäinen & Rantala 2009. 398, 403–404.)

2.4 Tuote-esimerkki: SEB Life International Asset Management Bond

SEB Life International on Irlantiin rekisteröity kansainvälinen henkivakuutusyhtiö, joka on osa SEB-konsernia. Konsernilla on juuret 1856 vuoteen, jolloin on perustettu Stockholms Enskilda Bank -pankki. Suomessa yritys on toiminut vuodesta 1984 asti ja varainhoidonpalvelut ovat tulleet mukaan vuonna 1997. Vuoden 2016 konsernin liikevaihto oli 14,9 miljardia Ruotsin kruunua. (SEB 2017.)

SEB Life Internationalin tarjoama Asset Management Bond on sijoitussidonnainen säästöhenkivakuutus, joka pyrkii erottumaan muiden pankkien tarjoamista vakuutuskuorituotteista muun muassa valinnanvapaudella. Vakuutuskuoren sisään on mahdollista valita lähes mikä tahansa sijoituskohde, joka vain on tarpeeksi likvidi tai jälkimarkkinakelpoinen. Vakuutuksenottaja voi valita kohteita niin ulkomaalaisista kuin kotimaisistakin sijoitustuotteista. Sijoittajan ei siis tarvitse valita vakuutukseensa vain SEB:in tuotteita, niin kuin usein muissa pankeissa on toimintamalli. (SEB Life International)

Asset Management Bond mahdollistaa myös oman omaisuudenhoitajan tai sijoitusneuvojan pitämisen, sillä sijoitukset vakuutuksen sisään voidaan tehdä oman sijoitusneuvojan tai omaisuudenhoitajan kautta. SEB Life International myös vastaa vakuutuksen sisällä olevien varojen hoidosta eli ostaa, myy sekä tulouttaa tuotteet tarvittaessa. Koska tuotteet ovat vakuutusyhtiön eivätkä vakuutuksenottajan omistuksessa, on kaupankäynti vakuutuksen sisällä verotonta (ks. luku 2.1). (SEB Life International 2013.)

Tuotetta voivat hakea kaikki 18-vuotta täyttäneet ja enintään 74-vuotiaat. Myös yli 75-vuotiaat voivat erityisehdoilla hakea vakuutusta. Pienin alkupääomasumma, jolla vakuutuksen saa käyntiin on 25 000 euroa ja pienin mahdollinen lisämaksun summa taas 4 200 euroa. Vakuutukseen sisältyy myös hallintokuluja, jotka määräytyvät vakuutuksenottajan valitsemasta kulurakenteesta. Esimerkiksi 5 vuoden mallissa hallinnointipalkkio on ensimmäisen viiden vuoden ajan 1,75 % vakuutuksen arvosta, minkä jälkeen se laskee 0,5 prosenttiin. Takaisinnostoista peritään erillisiä takaisinnostokuluja. Takaisinnostolla tarkoitetaan tilannetta, jolloin vakuutuksenottaja haluaa nostaa varojaan pois vakuutuksen sisältä, esimerkiksi asunnonostoa tai muuta rahantarvetta varten. Vakuutuksesta peritään myös neljännesvuosittain hallinnointipalkkio, joka määräytyy vakuutuksen sisällä olevien kohteiden määrän mukaan. (Ks. Kuvio 1.) Maksun summa on euromääräinen ja se on sidottu Irlannin elinkustannusindeksiin eli se muuttuu lähestulkoon joka vuosi. Ajankohtaisen hallinnointipalkkion voi tarkistaa aina vakuutusehdoista.

Varallisuuserien määrä	Neljännesvuosittainen hallinnointipalkkio
	Euroa
1 tai vähemmän	26,75
2	53,50
3	80,25
4	107,00
5 tai enemmän	133,75

Kuvio 2. Hallinnointipalkkio Asset Management Bond -vakuutuksessa vuonna 2013 (SEB Life International 2013.)

Edellä mainittujen kulujen lisäksi vakuutukseen kuuluu vielä vuotuinen palvelupalkkio, joka on 1 % vakuutuksen arvosta suhteutettuna vakuutusmaksuihin, sekä välitysmaksu, joka on 35 euroa per kaupankäynti. (SEB Life International 2013.)

Kuolemantapauskorvaus sisältyy vakuutukseen ja se on 101 % vakuutuksen takaisinostoarvosta. Kuolemantapauskorvaus verotetaan Suomen perintöverolain tai tuloverolain mukaan riippuen edunsaajasta. Vakuutusmaksut eivät ole verovähennyskelpoisia eikä niihin liity muita veroetuja. SEB Life International ei anna veroneuvontaa tai vastaa verolakien muutoksista ajan kuluessa, vaan tämä jää vakuutuksenottajan itse selvitettäväksi. (SEB Life International 2013.)

3 Perintöverolaki

3.1 Verotettava perintö ja perimisjärjestys

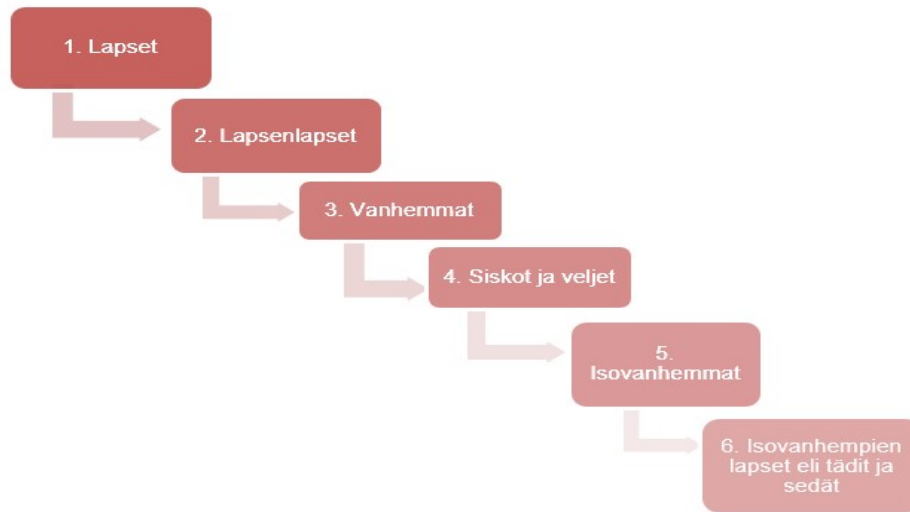
Suomen laissa verotettavalla perinnöllä tarkoitetaan omaisuutta, joka siirtyy perijälle, joko perimällä tai testamentilla. Veroa ei peritä, kun perinnönjättäjä on antanut rahansa valtiolle, kunnalle, säätiölle tai muulle yleishyödylliselle tai uskonnolliselle yhdistykselle, tai raha annetaan muuten Suomen elinkeinoelämää tukevaan käyttöön. Myöskään elinkaudeksi perittyä nautinto-oikeutta esimerkiksi eläkkeeseen ei veroteta. Verottomaan

luokkaan kuuluu myös kruununperintö. Hallituksella on oikeus myöntää poikkeuksia perinnönverottomuutta koskien. (PerVL 1940, 1 luku.)

Vakuutuskorvaukset ovat olleet vuosia perintöveron ulottumattomissa, mutta luonnollisesti sekin porsaanreikä on ajan myötä tukittu. Vakuutuskorvaukset verotetaan nykypäivänä perintöverolain mukaan, jollei niistä ole jo peritty tuloveroa. (Puronen 2005.)

Perintöveroa tulee suorittaa, kun joko perijä tai perinnönjättäjä asuu kuolinhetkellä Suomessa. Myös perittävästä kiinteästä omaisuudesta tai yhtiöstä, josta vähintään 50 prosenttia on kuolinhetkellä Suomessa, tulee maksaa veroa. Suomessa asuvaksi katsotaan henkilö, jolla on varsinainen asunto ja koti Suomessa. Perintöverovelvollisen määrittelyä on monia poikkeuksia ja tarkennuksia eri asumismenettelyjä varten. (PerVL 1995, 4 §)

Lain mukaan vain perinnönjättäjän kuolinhetkellä elossa oleva voi periä. Perintökaaren mukaan perintäjärjestyksessä ensimmäisenä ovat rintaperilliset eli perinnönjättäjän lapset. Jos perinnönjättäjän lapset ovat kuolleet, jaetaan perintö lastenlapsille. Perinnönjättäjän vanhemmat perivät, kun rintaperillisiä ei ole. Jos vanhemmat eivät ole elossa siirtyy perintö heidän lapsilleen eli vainajan veljille tai sisarille. Tilanteessa, jossa veljiä ja sisaria, tai heidän lapsiaan, ei ole ja vain äiti tai isä on elossa, saa tämä koko perinnön. Myös veli- ja sisarpuolet ovat oikeutettuja perintöön täysveli ja -sisarten tavoin. Mikäli edellä mainittuja perillisiä ei ole elossa, menee perintö perinnönjättäjän isovanhemmille, ja mikäli nämä ovat kuolleet perivät heidän lapsensa. Jos äidinäiti ja äidinisä ja heidän lapsensa ovat kuolleet tai lapsia ei ole, perivät isänisä ja isänäiti tai heidän lapsensa koko perinnönjättäjän omaisuuden. Perintökaari on kolmiportainen, mikä tarkoittaa, että jos perinnönjättäjällä on rintaperillisiä, eivät muut peri mitään. Vain jos lähempiä sukulaisia ei ole elossa siirtyy perimisoikeus seuraavaan perimisloukkaan. Myöskään muut sukulaiset kuin edellä mainitut eivät peri. (PK 1965, 2 luku.) Kuvio 3 havainnollistaa perintökaarta.

Kuvio 3. Perintökaari (PK 1965).

Avoliittolain mukaan vainajan puolisollla on oikeus puoleen puolisoitten yhteen laskestusta omaisuudesta. Laissa kuitenkin määrätään seuraavasti:

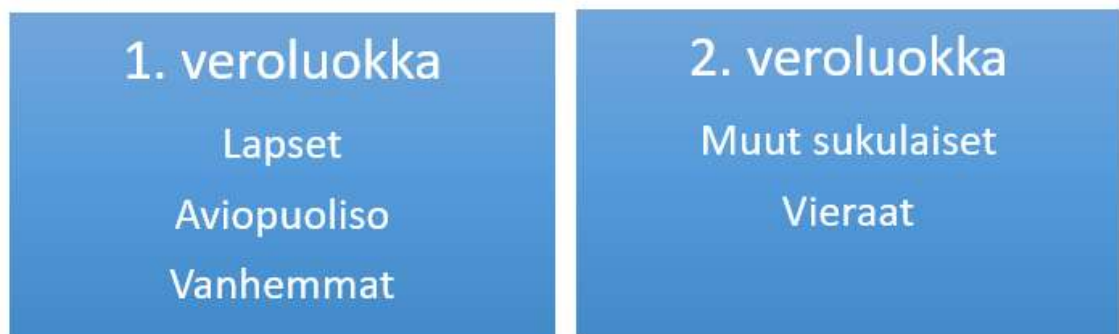
Ositusta soviteltaessa voidaan määrätä

- 1) että puoliso ei saa avio-oikeuden nojalla toisen puolison omaisuutta taikka että sanottua oikeutta rajoitetaan
- 2) että tietty omaisuus, jonka puoliso on ansainnut tai saanut puolisoitten asuessa erillään tai joka puolisollla on ollut avoliittoon mentäessä taikka jonka puoliso on saanut avoliiton aikana perintönä, lahjana tai testamentin nojalla, on omaisuuden osituksessa kokonaan tai osaksi oleva omaisuutta, johon toisella puolisollla ei ole avio-oikeutta;
- 3) että omaisuus, johon toisella puolisollla ei avioehtosopimuksen nojalla ole avio-oikeutta, on omaisuuden osituksessa kokonaan tai osaksi oleva omaisuutta, johon toisella puolisollla on avio-oikeus. (AL 1987, 103 b §)

Näin ollen osituksen sovittelussa määrätystä osasta puolet omaisuudesta jaetaan leskelle. (AL 1987, 103 b §) Toinen puoli omaisuudesta jaetaan perillisille perintökaaren mukaan. Jos vainajalla ei ole rintaperillisiä menee koko perittävä omaisuus puolisolle. Puolisolla on, edellä mainittujen osuuksien lisäksi, oikeus pitää vainajan kiinteä jäämistö hallussa, ellei testamentissa ole muuta määrätty. Myös puolisoitten yhteinen asunto jää aina lesken haltuun, jollei leskellä ole muuta kodiksi kelpavaa asuntoa. Tässä tapauksessa myös kaikki kodin irtaimisto jää jakamattomana lesken haltuun. (PK 1983, 3 luku)

3.2 Perintöveron määrä

Kuolinpesän osuuksien saajat jaetaan kahteen veroluokkaan. Ensimmäiseen luokkaan kuuluvat vainajan aviopuoliso, vainajan tai tämän puolison suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa oleva perillinen, toisin sanoen lapsi tai vanhempi, kihlattu ja avopuoliso. Ensimmäiseen luokkaan luetaan myös rekisteröidyssä parisuhteessa eläneen puoliso sekä ottolapset. Toisessa luokassa ovat muut sukulaiset sekä vieraat. (PerVL 2011, 11 §) Seuraava kuvio havainnollistaa perintöveroluokkien jakautumista.

Kuvio 4. Jako veroluokkiin (PerVL 2011, 11§).

Perinnönjättäjän puoliso, tai henkilö johon sovelletaan puolisoa koskevia säännöksiä, ja alle 18-vuotias rintaperillinen saavat vähentää veronalaisesta perintöosuudesta. Tämä vähennettävä osuus on siis perinnönsaajalle verotonta. Puolisovähennyksen määrä on 90 000 euroa ja alaikäsvähennyksen 60 000 euroa. Alaikäsvähennykseen ovat oikeutettuja myös ottolapset. (PerVL 2007, 12 §)

Jos perintö on edellä mainittujen vähennysten jälkeen alle 20 000 euroa, siitä ei peritä veroa. Yli 20 000 euron suuruista perintöä verotetaan taulukoiden 2 ja 3 mukaan.

Taulukko 2. Perintöveron määrä ensimmäisessä veroluokassa 1.1.2017 alkaen (Verohallinto 2017)

Verotettava osuus euroina	Veron euromääräinen vakioerä alarajan kohdalla	Veroprosentti ylimenevästä osasta
20 000-40 000	100	7
40 000-60 000	1500	10
60 000-200 000	3500	13
200 000-1 000 000	21 700	16
1 000 000-	149 700	19

Esimerkiksi kun 200 000 euron omaisuuden perii, ilman testamenttia, perinnönjättäjän alaikäinen lapsi, vähennetään perinnöstä ensin alaikäisyysvähennys 60 000 euroa. Tämän jälkeen veronalaiseksi summaksi jää 140 000 euroa. Tästä maksettavaksi muodostuu ensin vakioerä 3 500 euroa, jonka jälkeen ylitemenevä 80 000 euron osa kerrotaan taulukon 1 mukaan 13 prosentilla, josta saadaan 10 400 euroa. Nämä summat yhteen laskemalla saadaan lopullinen maksettavan perintöveron määrä 13 900 euroa.

Taulukko 3. Perintöveron määrä toisessa veroluokassa 1.1.2017 alkaen (Verohallinto 2017)

Verotettava osuus euroina	Veron euromääräinen vakioerä alarajan kohdalla	Veroprosentti ylimenevästä osasta
20 000-40 000	100	19
40 000-60 000	3 900	25
60 000-200 000	8 900	29
200 000-1 000 000	49 500	31
1 000 000-	297 500	33

Edellisen esimerkin tavoin voidaan laskea perintöveron määrä myös toisessa veroluokassa.

4 Vuoden 2017 muutokset perintöverolaissa

4.1 Muutokset perintöverolaissa

Taulukot 4 ja 5 havainnollistavat perintöveron määrän muutoksia eri veroluokissa.

Taulukko 4. Perintöveron määrän muutokset ennen ja jälkeen 1.1.2017. Ensimmäinen veroluokka. (PerVL 2016)

Verotettava osuus euroina	Veron euromääräinen vakioerä alarajan kohdalla	Veroprosentti ylimenevästä osasta
20 000-40 000	pysynyt samana	-1
40 000-60 000	-200	-1
60 000-200 000	-400	-1
200 000-1 000 000	-1800	-1
1 000 000-	-9800	-1

Kuten taulukosta 4 voidaan huomata, on ensimmäisessä veroluokassa perintöveron euromääräisiä vakioeriä vähennetty maltillisesti, lukuun ottamatta tason 20 000–40 000 € vakioerää, joka on pysynyt ennallaan. Ylimenevän osan prosentuaalisessa veromäärässä kevennys on kaikissa tasoissa yksi prosenttiyksikkö.

Taulukko 5. Perintöveron määrän muutokset ennen ja jälkeen 1.1.2017. Toinen veroluokka. (PerVL 2016)

Verotettava osuus euroina	Veron euromääräinen vakioerä alarajan kohdalla	Veroprosentti ylimenevästä osasta
20 000-40 000	pysynyt samana	-2
40 000-60 000	-400	-2
60 000-200 000	-800	-4
200 000-1 000 000	uusi taso, ei vertailukohtetta	-2
1 000 000-	-22 400	-3

Toisessa veroluokassa muutoksia on enemmän. Kahdessa ensimmäisessä tasossa veromääriä on kevennetty maltillisesti ja lähes samassa suhteessa kuin ensimmäisessä veroluokassa. Suurin ero aiempaan tulee siinä, että tasoja on aiemmin ollut vain neljä, ja nyt viisi kuten ensimmäisessä veroluokassa. Aiempi taso 60 000–1 000 000 € on jaettu kahteen tasoon, 60 000:sta 200 000:n ja 200 000:sta miljoonaan euroa. Näin ollen edellä mainituista tasoista alemman vakioerää sekä prosentti osuutta on laskettu hieman muita enemmän. Uuden tason alarajan vakioeräksi on asetettu 9700 euroa ja veroprosentti ylimenevästä osasta on 31 %, joka on kaksi prosenttiyksikköä alempi kuin ennen muutosta. Viimeisen tason vakioerää on kevennetty noin seitsemän prosenttia ja veroprosenttia kolme prosenttiyksikköä.

Lakimuutos koskee myös puoliso- ja alaikäisvähennyksiä. Puolison verovapaata osuutta on kasvatettu 60 000 eurosta 90 000 euroon eli se on kasvanut 50 prosenttia. Alaikäisen verovapaa-osuus on vastaavasti kasvanut 40 000 eurosta 60 000 euroon. Kuten aiemmin mainittua (ks. luku 3.1.2.) myös ottolapset sekä rekisteröidyssä parisuhteessa eläneiden puoliset ovat oikeutettuja edellä mainittuihin vähennyksiin. (PerVL 2016, 12 §)

Vuoden 2017 vaihteessa voimaan tulleen perintö- ja lahjaverolain muutoksen myötä vakuutuskorvausten ja niihin verrattavien taloudellisten tukien verovapaat osat poistuivat. Tähän asti vakuutuskorvauksen verovapaata osaa on ollut perijälle 35 000 euroon asti. Lesken verovapaa-osa on ollut puolet tai vähintään 35 000 euroa kyseisestä summasta. 1.1.2017 alkaen perintöveroa peritään siis koko vakuutuskorvauksen summasta, jolle sitä ole jo luettu tuloveron alaiseksi. (PerVL 2016, 7 a §.) Tässä muutoksessa noudatetaan kuitenkin vuoden siirtymäaikaa. Joten mikäli vakuutuksenottaja menehtyy vielä vuoden 2017 aikana, noudatetaan tässä tapauksessa vielä vanhaa mallia, jolloin edunsaaja saa perinnöstä 35 000 euroa, tai edunsaajan ollessa leski puolet summasta tai vähintään 35 000€, verovapaana. (Veronmaksajain Keskusliiton lakimiehet 2016.)

4.2 Odotettavat vaikutukset

Ennen lakimuutoksen voimaantuloa on arvioitu, millaisia vaikutteita muutos antaa ihmisille. Vakuutuskorvausten verovapaan osuuden poisto saattaa antaa ihmisille tunnetta siitä, että vakuuttaminen ei ole enää kannattavaa. Jo muutenkin liian vähän itseään ja

perheitään kuolemanvaralle vakuuttavia tämä ohjaa väärään kehityssuuntaan. Sijoitus-
sidonnaistenvakuutuksien osalta verovapaan osan poistuminen taas tasa-arvoistaa si-
joitussidonnaisiavakuutuksia verrattuna muihin sijoitustuotteisiin. (Mansikkamäki, 2016)

Perinnön verotuksen lailla myös lahjan verotuksessa, tuli vuoden alussa voimaan muu-
toksia. Esimerkiksi suurin lahjana annettava summa, josta ei tarvitse maksaa veroja,
nousi 3 999 eurosta 4 999 euroon, eli tuhat euroa. Näin ollen kannustetaankin entistä
enemmän siirtämään perintöä jälkipolville jo elinaikana lahjojen avulla. Myös osakkeita
voi lahjoittaa verottomana, kun arvo on alle 4 999 euroa. (Talouselämä 2016.)

5 Tutkimus

5.1 Tutkimuksen toteutus

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, kuinka 2017 vuoden vaihteessa voimaan-
tullut perintöverolain muutos vaikuttaa säästö- ja sijoitusvakuutuksiin. Tutkimusongelma
rajattiin sijoitusneuvojan näkökulmaan. Tutkimustyyppiä valikoitui kvalitatiivinen, eli laa-
dullinen, tutkimus ja se päätettiin toteuttaa avoimena haastatteluna. Haastattelut suori-
tettiin vieraillemalla sijoitusneuvojen luona. Haastattelut päätettiin tehdä nimettöminä,
myöskään yritystä, jossa haastateltavat työskentelevät, ei mainita. Tätä menettelytapaa
pätettiin käyttää siksi, että sijoitusneuvojan vastaukset olisivat hänen omia näkökulmi-
aan, eivätkä ainoastaan työnantajan ohjeiden tai suositusten mukaisia. Haastateltavan
valintakriteerinä oli, että sijoitusneuvoja on myynyt tai tarjonnut asiakkaalle säästö- ja
sijoitusvakuutuksia muutaman vuoden ajan, jotta tämä pystyy vertaamaan tilannetta en-
nen ja jälkeen lakimuutosta. Tekstissä haastateltuihin sijoitusneuvojiin viitataan nimillä
"Sijoitusneuvoja X" ja "Sijoitusneuvoja Y".

Molemmat haastateltavat ovat olleet alalla yli kymmenen vuotta. Sijoitusneuvoja X on
koulutukseltaan kauppatieteiden maisteri ja hänellä on työkokemusta myös maailmalta,
muun muassa Japanista. Myyntityössään hän pyrkii selvittämään asiakkaalle juuri oikeat
ratkaisut, eikä vain pakkomyymään tuotteita, joista sijoitusneuvojalle jää suurimmat palk-
kiot. Sijoitusneuvoja Y voidaan luokitella myynnin ammattilaiseksi, sillä hän on tehnyt
töitä myynnin ja finanssialan parissa jo pitkään. Tämän hetkisessä työpaikassaan hän

on työskennellyt jo kahdeksan vuotta. Myös Sijoitusneuvoja Y etsii asiakkailleen parhaiten sopivia ratkaisuja, mutta uskoo että myyntitekniikalla on suuri vaikutus siihen, syntyykö asiakkaan kanssa kauppaa vai lähteekö asiakas vain kotiin miettimään palaamatta ikinä kaupantekoaikaisissa.

Tutkimuksen tarkastelualueita ovat asiakkaiden tietoisuus ja suhtautuminen lakimuutokseen, sijoitusneuvojen omien myyntipuheiden mahdolliset muutokset, sekä vaikutukset konkreettisiin myyntituloksiin. Myyntitulokset kohdassa selvitettiin myös säästö- ja sijoitusvakuutusten kohtaloa jatkossa. Haastatteluissa käytetyt kysymykset löytyvät työn liitteistä (Liite 1).

5.2 Asiakkaiden tietoisuus ja suhtautuminen

Sijoitusneuvoja X:n haastattelussa kävi ilmi, että lähes jokainen asiakas, joka lakimuutoksen jälkeen on käynyt tapaamassa häntä, on tiennyt lakimuutoksesta. Asiakkaat ovat myös olleet erityisen kiinnostuneita tietämään, kuinka muutos vaikuttaa tai on vaikuttanut tämän olemassa oleviin sijoituksiin. Asiakkaat, joilla jo oli sijoitus- tai säästövakuutus, olivat luonnollisesti eniten huolissaan lakimuutoksen vaikutuksesta heidän vakuutusensa kannattavuuteen. Jotkut heistä ovat jopa katuneet päätöstään vakuutuksenotosta. Sijoitusneuvojan puolustukseksi tässä tapauksessa on auttanut tieto siitä, että muutoksesta ei ollut mahdollista tietää esimerkiksi yli vuosi sitten. Vakuutuksenottajia kummasuttu erityisesti se, että lakimuutos on takautuva eli se koskee myös vanhoja, ennen muutosta otettuja vakuutuksia. Heidän mielestään on aiheetonta, että aiemmin otetuille vakuutuksille sovelletaan samaa toimintamallia, vaikka muutoksesta ei vakuutusta ottaessa ole voinut tietää. (Sijoitusneuvoja X)

Sijoitusneuvoja Y:n mukaan osa asiakkaista oli lukenut mediasta lakimuutoksesta, mutta osa ei kuitenkaan ollut noteerannut koko muutosta. Tieto asiasta oli herättänyt hämmennystä, mutta kukaan hänen asiakkaistaan ei kuulemma ole ryhtynyt radikaaleihin toimiin, esimerkiksi vakuutuksen purkamiseen. (Sijoitusneuvoja Y)

5.3 Myynti

Sijoitusneuvojalle X oli selvää, että muutos on vaikuttanut hänen myyntitoimintaansa. Hän mainitsi, että ei enää tarjoa asiakkailleen vakuutussäästötuotteita, sillä ei pidä sitä

itse enää kannattavana. Ainoaksi poikkeukseksi hän mainitsee tilanteen, jolloin asiakas käy kauppaa niin aktiivisesti vakuutuskuoren sisällä, että myyntituloveron pois jäämisestä tuleva hyöty on suurempi kuin vakuutuskuoren ylläpidon kulut. Ennen verolakimuutosta sijoitus- ja säästövakuutuksia on tehty paljon varsinkin iäkkäille ihmisille juuri jälkipolville jättöä ja verosuunnittelua ajatellen. Nyt kuitenkin on tällä perusteella turha enää tehdä sijoitus- tai säästövakuutusta iäkkäälle ihmiselle. Sijoitusneuvoja X mainitsee, että vaikka hän itse ei tarjoa asiakkailleen enää vakuutuskuoria, ei se tarkoita sitä, etteivätkö muut sijoitusneuvojat tarjoaisi. (Sijoitusneuvoja X)

Sijoitusneuvoja Y myöntää, että verovapaan osuuden poistuminen on toki oleellinen seikka varsinkin pienemmistä summista puhuttaessa. Hän ei kuitenkaan tyrmää vakuutuskuorten myyntiä kokonaan vaan painottaa uusmyynnissä muita tuotteen hyötyjä, kuten verotonta kaupankäyntiä kuoren sisällä. (Sijoitusneuvoja Y)

5.4 Muutokset myyntituloksissa ja mahdolliset jatkotoimenpiteet

Perintöverolain vakuutuskorvausten verovapaan osuuden poistaminen on vaikuttanut vakuutusten myyntimääriin huomattavasti. Sijoitusneuvoja X:n mukaan muutos on iso asia vakuutussijoittamiselle ja tulee muuttamaan varmasti paljon.

Jotta sijoitusvakuutuksen ottaminen olisi tulevaisuudessa kannattavaa, olisi kuluja laskettava huomattavasti. Tällä hetkellä kulut ovat yli yhden prosentin luokkaa ja vaadittava taso, jotta tuote olisi tulevaisuudessakin kannattava, olisi enintään prosentin kymmenyksen. Toisaalta näin suuri pudotus kuluissa tarkoittaisi myös suurta pudotusta välittäjien palkkiossa. Välittäjien palkkiot muodostuvat usein asiakkaiden maksamista tuotteiden kuluista ja merkintäpalkkioista, eli jos tuotteen kulurakenne laskisi yli prosentista vain kymmenesosaan prosenttia, tällaista tuotetta tuskin enää tarjottaisi asiakkaille. Sijoitusneuvoja X mainitsee vielä, että hänen ja monien hänen tapaamiensa asiakkaiden mielestä hallitus on tehnyt ”kerrassaan ikävän tempun” vakuutusten välittäjille ja ihmisille, joilla jo on säästö- tai sijoitusvakuutus. (Sijoitusneuvoja X)

Sijoitusneuvoja Y ei ole juurikaan huomannut muutosta vakuutusten myyntimäärissä. Hän kokee, että kyse on enemmänkin oman myyntitekniikan hiomisesta. Hänen mielestään vakuutuksia on edelleen mahdollista myydä asiakkaille. Vakuutus sopii hänen mielestään edelleen monelle, tietenkin asiakkaan tarpeet ja erityisesti aikajänne huomioiden. Säästö- ja sijoitusvakuutusten tulevaisuuden hän näkee vielä verrattain hyvänä.

Kuitenkin tulevien lakimuutosten ja riskien mahdollisuus mietityttää. Sijoitusneuvoja Y uskoo myös, että asiakkaat ovat yhtä lailla pohtineet nyt enemmän uusia lakimuutoksia ja muita riskejä, jotka koskisivat säästö- ja sijoitusvakuutuksia. (Sijoitusneuvoja Y)

6 Tutkimustulokset

6.1 Tutkimuskysymyksiin vastaaminen

Tässä luvussa tarkastellaan, kuinka hyvin tutkimuskysymyksiin saatiin haastattelussa vastauksia ja verrataan niitä hypoteesiin. Tutkimuskysymykset olivat seuraavat:

- Miten asiakkaat ovat suhtautuneet lakimuutokseen?
- Miten lakimuutos on vaikuttanut sijoitusneuvojan myyntitoimintaan ja konkreettisiin tuotesuosituksiin?
- Miten lakimuutos on näkynyt myyntimäärissä?
- Mikä on säästö- ja sijoitusvakuutusten tulevaisuus?

Haastattelussa kävi ilmi, että suuri osa asiakkaista oli erittäin tietoinen lakimuutoksesta, mikä osin yllätti. Suhtautuminen muutokseen oli epäilevää ja huolestumista aiheuttivat erityisesti jo olemassa olevat vakuutus tuotteet. Tämä vastasi odotuksia eikä aiheuttanut suurempaa ihmetystä.

Toinen tutkimuskysymys käsitteli sijoitusneuvojen konkreettisia myyntipuheita ja tuotesuosituksia. Hypoteesin mukaan juuri tässä asiassa uskottiin tulevan ilmi muutoksia. Yllättävää oli, että haastattelusta saadut vastaukset vastasivat odotuksia lähes täydellisesti. Vastauksena tutkimuskysymykseen ”Miten lakimuutos on vaikuttanut sijoitusneuvojan myyntitoimintaan ja konkreettisiin tuotesuosituksiin?”, voidaan todeta, että sijoitusneuvojen myyntitoiminnassa on tapahtunut muutosta, eivätkä he voi tarjota säästö- ja sijoitusvakuutuksia asiakkaalle enää yhtä usein. Toisaalta haastattelemani Sijoitusneuvoja X tuntui olevan erityisen tarkka asiakkaan edusta eikä tarjonnut asiakkailleen sopimatonta tuotetta. Taas Sijoitusneuvoja Y kertoi, että verovapaan osuuden poistuminen rajoitti vain osin vakuutusten myyntiä. Hänelle lakimuutos ei kuitenkaan ollut absoluuttinen lopetus vakuutusten tarjoamiselle, vaan lähinnä haaste löytää toimivampia myyntikeinoja.

Tästä voidaan siis huomata, että sijoitusneuvojen toiminta on paljolti henkilöstä kiinni. Asiakkaan tarpeita ja etuja etusijalla pitävä neuvoja ei enää tarjoa vakuutuksia, koska niiden hyötyjen määrä on vähentynyt. Kun taas tulokseen tähtäävä myyjä löytää uusia hyötyjä tuotteesta, joilla saa asiakkaan kiinnostumaan. Voidaan kuitenkin todeta, että finanssialalla on tiukat kriteerit siitä, mitä asiakkaalle saa tarjota ja kuinka asiakas tulee kartoittaa, joten niin sanottuja vääriä tuotteita tuottoon tähtääväkään sijoitusneuvoja ei asiakkaalleen voi myydä.

Kolmannella kysymyksellä pyrittiin määrittämään konkreettisemmin sitä, kuinka paljon myyntimäärät säästö- ja sijoitusvakuutuksissa ovat muuttuneet. Hypoteesi oletti, että muutosta olisi tapahtunut vähenevissä määrin. Sijoitusneuvoja X:n haastattelu puolsi hypoteesia. Sijoitusneuvoja X:n mukaan vakuutus tuotteiden myyntimäärissä oli tapahtunut huomattavaa muutosta. Hän ei kuitenkaan osannut sanoa tarkkoja määriä tai prosenttilukuja verrattuna viime vuoteen. Sijoitusneuvoja Y ei ollut huomannut muutosta määrissä, mutta myönsi kuitenkin, että joissakin tilanteissa vakuutukset eivät sovi enää asiakkaalle. Voidaan siis olettaa, että myynnissä on tapahtunut jonkin asteista vähentymistä.

Viimeinen tutkimuskysymys pyrki selvittämään säästö- ja sijoitusvakuutusten tulevaisuutta. Molemmat haastateltavat olivat epäileviä tulevaisuuden suhteen, mutta Sijoitusneuvoja Y oli huomattavasti positiivisemmin suhtautunut tulevaisuuteen. Sijoitusneuvoja X uskoi, että vakuutusten kulurakenteissa tulee tapahtua keventymistä, jos niitä halutaan jatkossakin tarjota. Voidaan siis jälleen huomata, että eroja henkilöiden ja sijoitusneuvojatyypin välillä löytyy.

7 Johtopäätökset

7.1 Tutkimuksen onnistuminen

Tässä luvussa pohditaan tutkimuksen onnistumista ja saatiinko tutkimuskysymyksiin tyydyttäviä vastauksia. Koska tutkimusmenetelmänä käytettiin laadullista tutkimusta ja otanta oli kaksi henkilöä, ei tuloksia voida yleistää tai vertailla muihin tutkimuksiin täysin

luotettavasti. Tutkimuksen tarkoituksena olikin lähinnä saada suuntaa antavaa tietoa perintöverolain muutoksen vaikutuksista säästö- ja sijoitusvakuutuksiin alan asiantuntijoiden näkökulmasta. Voidaan huomata, että tutkimuskysymyksiin on saatu vastaukset. Vastaukset vastaavat myös alussa asetettua hypoteesia, jonka mukaan lakimuutoksella on ollut hieman negatiivista vaikutusta kyseisten tuotteiden myyntiin. Jotta vastauksista olisi saanut enemmän vertailukelpoisia, olisi täytynyt käyttää strukturoidumpaa haastattelumenetelmää. Kuten aiemmin mainittua, tarkoituksena oli lähinnä herätellä kiinnostusta aiheeseen ja tarkastella sijoitusneuvojen mielipiteitä. Näin ollen voidaan todeta, että tutkimus oli onnistunut ja se täytti sille asetetut odotukset.

7.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan tässä luvussa validiteetin ja reliabiliteetin avulla. Validiteetilla mitataan, olivatko tutkimus- ja haastattelukysymykset oikeita vastausten saamiseen. Ja päästiinkö niillä ratkaisemaan tutkimusongelmaa. Myös, se olivatko kysymykset tarpeeksi selkeitä yksiselitteisten tai tulkittavien vastausten saamiseen, on validiteetin mittauskohhta. Reliabiliteetti taas mittaa sitä ovatko vastaukset todenmukaisia ja keskenään verrattavissa. Jos haastateltavat eivät ole kertoneet totuutta tai ovat ymmärtäneet kysymyksen väärin ja vastanneet muuta, reliabiliteetti heikentyy. (Kajaanin Ammattikorkeakoulu.)

Validiteetin osalta kysymykset olivat kohtuullisen hyvin muotoiltuja, sillä niiden avulla saatiin vastauksia tutkimusongelmaan. Koska haastattelut tehtiin kasvotusten ja keskustelemaan tyyliin, oli houkutuksena alkaa johdatella haastateltavaa halutun vastauksen suuntaan. Tämä kuitenkin vältettiin, sillä haastateltavat ymmärsivät kysymykset ja kertoivat oma-aloitteisesti eikä kysymyksiä tarvinnut alkaa avata johdattelun uhalla. Koska otantakoko oli vain kaksi, ei tuloksia voida pitää yleistettävänä vaan lähinnä suuntaa antavina ja kannusteena lisätutkimuksille. Tutkimus kuitenkin vastasi tämän työn tavoitteita.

Voidaan uskoa, että reliabiliteetin kannalta työ on myös uskottava. Vastauksissa oli eroavaisuuksia, joten vastaajat luultavasti puhuivat totta ja kertoivat oikeat omat mielipiteensä. Kysymysten hyvä laatiminen mahdollisti myös vastausten vertaamisen keskenään. Kaiken kaikkiaan voidaan todeta, että näillä mittareilla tutkimus on luotettava, muttei yleistettävissä. Seuraavassa luvussa pohditaan, minkälaisia jatkotutkimuksia tämän innoittamana voitaisiin toteuttaa.

7.3 Mahdolliset jatkotutkimukset

Tutkimuksen perusteella saatiin suuntaa-antavaa tietoa siitä, millaisia muutoksia perintöverolain muutos on aiheuttanut säästö- ja sijoitusvakuutuksiin sijoitusneuvojen näkökulmasta. Tutkimusta tehdessä heräsi ideoita mahdollisista jatkotutkimuksista. Tässä luvussa kirjoittaja listaa, minkälaisia jatkotutkimuksia tästä tutkimuksesta voitaisiin toteuttaa ja miksi.

Haastatteluja tehdessä kävi ilmi, ettei sijoitusneuvojilla ollut tarkkaa tietoa siitä, kuinka paljon vähemmän säästö- ja sijoitusvakuutuksia on myyty vuodenvaihteen jälkeen. Olisikin mielenkiintoista tehdä tutkimus esimerkiksi muutama vuokautuksia välittävään yritykseen ja selvittää konkreettisesti myyntimäärissä tapahtunutta muutosta. Tällaisella tutkimuksella voitaisiin kerätä myös vertailu- ja yleistämiskelpoista tietoa.

Tutkimuksen voisi toteuttaa myös täysin samoilla kysymyksillä, mutta haastatella huomattavasti suurempaa määrää sijoitusneuvoja. Tämän avulla tiedosta saataisiin luotettavampaa, koska suuremman otannan myötä mielipiteet eivät olisi enää niin suuressa roolissa. Koska tämän työn aihe keskittyi sijoitusneuvojen myynnilliseen näkökulmaan, olisi mielenkiintoista myös tutkia asiaa niin asiakkaiden kuin vakuutuslaitosten tarjoajien näkökulmasta. Vakuutuslaitosten tarjoajilla tarkoitetaan tässä kohdassa tahoja, jotka rakentavat vakuutuslaitosten ja päättävät niiden sisällöstä ja kulurakenteista.

Edellä mainittujen jatkotutkimusten lisäksi olisi mielenkiintoista suorittaa vastaavanlainen tutkimus, kun aikaa lakimuutoksesta olisi kulunut enemmän, esimerkiksi vuosi. Tällöin voitaisiin verrata tilastoja esimerkiksi kappale-myyneistä pidemmältä ajanjaksolta, jolloin voitaisiin muodostaa havainnollistavia kaavioita ja taulukoita. Voidaan siis todeta, että tämän työn puitteissa tehty tutkimus on ollut niin sanotusti johdatus ja mielenkiinnonherättäjä aiheeseen ja jatkotutkimusten avulla aiheesta voidaan saada paremmin tietoa.

8 Lopuksi

Tässä luvussa arvioin koko opinnäytetyöprosessin onnistumista ja omaa työskentelyäni. Pohdin myös, mitä opin projektin aikana. Opinnäytetyöprojektia arvioitaessa kohteena on itse tutkimuksen lisäksi myös ajankäyttö, lähteiden etsiminen ja valinta sekä käsitteiden sisäistäminen.

Ajankäytön kannalta opinnäytetyö onnistui suhteellisen hyvin. Olin asettanut itselleni erittäin tiukan aikataulun ja kertaalleen jouduinkin toteamaan, että niin tiukassa aikataulussa pysyminen tulee liian vaikeaksi. Osittain sitä vaikeutti myös pakollisten seminaarien sekä infotilaisuuksien ajoittuminen pidemmälle, mitä olin suunnitellut. Tämä siksi, että seminaarit ja infotilaisuudet on ajoitettu niille, jotka työstävät opinnäytetyötä koko lukukauden, niin kuin on tarkoitettu. Suunnitteluvaiheessa olisin voinut selvittää paremmin infotilaisuuksien ja seminaarien aikatauluja. Alussa kulutin liikaa aikaa pohdiskeluun ja suunnitteluun sekä lähteiden valikoimiseen ja tutkiskeluun. Tiedostin, että tarkoituksella siirsin kirjoittamisen aloittamista eteenpäin, koska tiesin sen olevan minulle hankalaa. Kun kuitenkin aloitin kirjoittamisen, se sujuikin hyvin ja pääsin nopeasti kirjoittamisen makuun. Työn loppuvaiheilla ajankäytönhallinta ja motivaatio työtä kohtaan laskivat, mutta palautuspäivän lähestyessä sain kuitenkin tehtyä aikaa kirjoittamiselle. Ajankäytön osalta olisin voinut olla suunnitelmallisempi ja tiukempi itselleni. Olen kuitenkin kohtuullisen tyytyväinen omaan ajankäyttööni työn osalta.

Lähteiden löytäminen oli paikoin haastavaa. Oli harmillista, että tiedonhakua koskeva infotilaisuus oli vasta sen jälkeen, kun olin jo ehtinyt kirjoittaa suurimman osan teoriasta. Uskon, että siitä olisi ollut paljon hyötyä ennen kirjoittamisen aloittamista. Etsin paljon kirjallisuuslähteitä Metropolia Ammattikorkeakoulun kirjastosta. Osa kirjalähteistäni osoittautui kuitenkin monta vuotta vanhoiksi ja muutamia jouduinkin karsimaan pois. Niin kuin aiemmin mainittua työni aihe oli erittäin ajankohtainen eikä siitä löytynyt suoraa kirjallista lähdettä. Käytinkin apuna paljolti internet-artikkeleita ja aikakauslehtien kirjoituksia. Itseäni jäi erityisesti harmittamaan, että en löytänyt hyvää peilauskohdetta tutkimukselleni.

Projektin ollessa loppuvaiheessa voi todeta, että olen oppinut paljon säästö- ja sijoitusvakuutuksista sekä Suomen perintöverolaista. Ennen työn aloittamista en tiennyt säästö- ja sijoitusvakuutuksista juuri muuta kuin että ne ovat ikään kuin kuoria, jotka suojaavat sijoituksia veroilta. Mieleeni jäi esimerkiksi jaottelu laskuperustekorkoisiin- ja sijoitussi-

donnaisiinvakuutuksiin. Myös perintöverolakia tutkiessani opin paljon siitä, kuinka perinnönjako esimerkiksi Suomessa toimii. Huomasin myös, että kuten useissa muissakin laeissa on perintö- ja lahjaverolaissa viitattu paljon muihin lakeihin, kuten avioliittolakiin. Näin ollen lakia käsittelevää osaa kirjoittaessa tiedonhankinta oli erityisen haastavaa, mutta myös opettavaa.

Kaiken kaikkiaan opinnäytetyöprojekti opetti paljon niin lähteiden etsimisestä, ajankäytöstä kuin tiedon jäsentelystäkin. Koen, että varsinkin suurien tietomäärien käsittelystä ja jäsentelystä sain opinnäytetyötä tehdessä hyvää harjoitusta ja siitä on varmasti hyötyä jatkossa. Voin myös sanoa olevani tyytyväinen lopputulokseen. Kuten aiemmin mainittua, jatkotutkimuksissa otanta voisi olla laajempi tai voitaisiin keskittyä tekemään täysin kvantitatiivinen tutkimus koskien myyntimääriä. Kuitenkin niin sanotusti johdantona tai mielenkiinnonherättäjänä aiheeseen tutkimus ja koko opinnäytetyö toimivat mainiosti.

Lähteet

Avioliittolaki 234/13.6.1929.

Finanssivalvonta 2012. Säästö- ja sijoitusvakuutukset. Päivitetty 18.9.2012. [Http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Vakuutukset/Pages/Default.aspx](http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Vakuutukset/Pages/Default.aspx). Luettu 24.1.2017.

Finanssivalvonta 2013. Säästö- ja sijoitusvakuutusten ominaisuuksia. Päivitetty 12.7.2013. [Http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Vakuutukset/Ominaisuuksia/Pages/Default.aspx](http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Vakuutukset/Ominaisuuksia/Pages/Default.aspx). Luettu 24.1.2017.

Kajaanin Ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyöpakki. Tukimateriaali. Luotettavuus. [Https://www.kamk.fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tukimateriaali/Luotettavuus](https://www.kamk.fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tukimateriaali/Luotettavuus). Luettu 7.3.2017.

Lassila, Anni 2016. Valtiovarainministeriö haluaa poistaa säästöhenkivakuutusten verovapauden. Helsingin Sanomat. Päivitetty 18.8.2016. [Http://www.hs.fi/talous/art-2000002916550.html](http://www.hs.fi/talous/art-2000002916550.html). Luettu 26.12.2017.

Mansikkamäki, Enni 2016. Vakuutuskorvausten veroetu joutuu leikkuriin. Kauppalehti. Päivitetty 6.7.2016. [Http://www.kauppalehti.fi/uutiset/vakuutuskorvausten-veroetu-joutuu-leikkuriin/V2DQHTje](http://www.kauppalehti.fi/uutiset/vakuutuskorvausten-veroetu-joutuu-leikkuriin/V2DQHTje). Luettu 1.2.2017.

Pentikäinen, Teivo & Rantala, Jukka 2009. Vakuutusoppi. 11. uud. painos. Finanssi- ja Vakuutuskustannus Oy, Helsinki.

Perintö- ja lahjaverolaki 378/12.7.1940.

Perintökaari 40/5.2.1965.

Puronen, Pertti 2005. Perintö- ja lahjaverotus. 8. uud. painos. Talentum, Helsinki.

Rajatonta tiedekasvatusta 2015. Tutkijan ABC. [Https://rajatontatiedekasvatusta.wordpress.com/tutkijan-abc/](https://rajatontatiedekasvatusta.wordpress.com/tutkijan-abc/). Luettu 7.3.2017.

SEB Life International. Rahoituspalveluiden tarjoaja. Asset Management Bond -tuote-
esite. Esite.

SEB Life International. Rahoituspalveluiden tarjoaja. Asset Management Bond -
tuotetiedote. Esite.

SEB. Tietoa meistä. Päivitetty 1.2.2017. <https://seb.fi/tietoa-sebsta/media-ja-uutiset>. Lu-
ettu 2.2.2017.

Talouselämä 2016. Perintö- ja lahjavero muuttuvat ihan kohta - muutamalla yksinkertai-
sella siirrolla voi säästää merkittäviäkin rahasummia. Päivitetty 19.10.2016.
[Http://www.talouselama.fi/uutiset/perinto-ja-lahjavero-muuttuvat-aivan-kohta-muuta-
malla-yksinkertaisella-siirrolla-voi-saastaa-merkittaviakin-rahasummia-6591905](http://www.talouselama.fi/uutiset/perinto-ja-lahjavero-muuttuvat-aivan-kohta-muuta-malla-yksinkertaisella-siirrolla-voi-saastaa-merkittaviakin-rahasummia-6591905). Luettu
8.2.2017.

Tilastokeskus. Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen erot. [https://www.stat.fi/virsta/tke-
ruu/01/07/](https://www.stat.fi/virsta/tke-ruu/01/07/). Luettu 16.2.2017.

Vakuutus- ja rahoitusneuvonta 2008. Säästö- ja sijoitusvakuutusten valintaopas. Päivi-
tetty 1.7.2008. [https://www.fine.fi/media/julkaisut-2012-2009/saasto-ja-sijoitusvakuutus-
ten-valintaopas-2008.pdf](https://www.fine.fi/media/julkaisut-2012-2009/saasto-ja-sijoitusvakuutus-ten-valintaopas-2008.pdf). Luettu 26.1.2017.

Valtiovarainministeriö 2016. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perintö- ja lahjavero-
lain sekä tuloverolain 47 §:n muuttamisesta. Luonnos 30.6.2016.
[Http://www.hare.vn.fi/upload/asiakirjat/21957/43687223557853.PDF](http://www.hare.vn.fi/upload/asiakirjat/21957/43687223557853.PDF).

Verohallinto 2013. Henkivakuutuskorvaus. Päivitetty 27.9.2013. [https://www.vero.fi/fi-
FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Henkivakuutuskorvaus](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Henkivakuutuskorvaus). Luettu
26.1.2017.

Verohallinto 2017. Perintö. Päivitetty 2.1.2017. [https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiak-
kaat/Perinto](https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiak-kaat/Perinto). Luettu 31.1.2017.

Veronmaksajain Keskusliiton lakimiehet 2016. Verotus 2017. Taloustaito (69), 14-59.

Haastattelukysymykset

1. Ovatko asiakkaasi olleet tietoisia vakuutuskorvausten verovapaanosuuden poistumisesta? Miten he ovat reagoineet?
2. Miten verovapaanosuuden poistuminen on vaikuttanut konkreettisiin myyntipuheisiisi?
3. Oletko huomannut säästö- tai sijoitusvakuutusten myyntimäärissä muutosta lakimuutoksen jälkeen?
4. Onko sijoitusvakuutuksen ottaminen enää mielestäsi kannattavaa? Jos mielestäsi on niin miksi? Jos mielestäsi ei ole, niin mikä siitä tekisi kannattavaa?
5. Miltä näyttää mielestäsi säästö- ja sijoitusvakuutusten tulevaisuus?

